

# Jaarverslag

van de

Commissie

inzake Wateronttrekking

aan de Bodem

(CoWaBo)

★

1956

---

# JAARVERSLAG over 1956

van de Commissie inzake Wateronttrekking aan de Bodem  
(CoWaBo)

*Samenstelling.* In de loop van 1956 verzochten twee leden ontslag als lid der Commissie, nl. Ir. G. B. R. de Graaff wegens het verlaten van de Rijksdienst in verband met het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd, en Drs. P. Bruin wegens reorganisatie van het landbouwkundig onderzoek, waardoor de werkzaamheden van de CoWaBo niet meer kwamen te liggen op het terrein van het Landbouwproefstation en Bodemkundig Instituut T.N.O., maar op dat van het nieuw-opgerichte Instituut voor Cultuurtechniek en Waterhuishouding te Wageningen.

In de plaats van de aftredenden werden benoemd:  
bij Koninklijk Besluit van 12 september 1956, no. 15,

Ir. J. VAN DE KERK, Hoofdingenieur-Directeur van de Rijkswaterstaat;

bij Koninklijk Besluit van 5 november 1956, no. 83,

Dr. Ir. C. VAN DEN BERG, Directeur van het Instituut voor Cultuurtechniek en Waterhuishouding.

De Commissie bestond also op het eind van 1956 uit:

Ir. F. W. MALSCH, Directeur van het Staatsbosbeheer te Utrecht, Voorzitter;

Dr. Ir. C. VAN DEN BERG, Directeur van het Instituut voor Cultuurtechniek en Waterhuishouding te Wageningen;

Ir. S. HERWEIJER, Directeur van de Cultuurtechnische Dienst te Utrecht;

Ir. J. VAN DE KERK, Hoofdingenieur-Directeur van de Rijkswaterstaat, Hoofd van de Afdeling Waterhuishouding ter Directie van de Waterstaat te 's-Gravenhage;

Prof. W. F. J. M. KRUL, Directeur van het Rijksinstituut voor Drinkwatervoorziening te 's-Gravenhage, leden;

Ir. J. C. PFEIFFER, Lingestraat 6, Utrecht, telef. 30052, Secretaris.

## *Taak en werkwijze.*

Reeds in het vorig Jaarverslag werd medegedeeld, dat de taak van de CoWaBo na de inwerkingtreding van de Grondwaterwet Waterleidingbedrijven op 1 maart 1955 in die zin is gewijzigd, dat het adviseren omtrent de gevolgen van een wateronttrekking voor alle gevallen, waarin het een waterwinning voor openbare drinkwatervoorziening betreft, is overgegaan naar de bij die wet ingestelde Commissie Grondwaterwet Waterleidingbedrijven (CoGroWa). Tot het terrein van de CoWaBo blijven behoren alle overige gevallen van wateronttrekking, zoals waterwinning voor particuliere of industriële doeleinden, diepe ontgravingen, aanleg van kanalen of drooglegging van gronden, welke, voor zover daarbij gebruik gemaakt wordt van krachtwerkhuizen boven een bepaald vermogen, ten aanzien van de gevolgen voor de omgeving nog steeds onder de Hinderwet vallen. De CoWaBo zal, wanneer dit door de tot verlening van een vergunning ingevolge laatstgenoemde wet bevoegde Provinciale of Gemeentelijke Besturen of ook door Waterschappen of particuliere ondernemingen gewenst wordt, in deze gevallen advies kunnen uitbrengen inzake de mogelijk te verwachten invloed van de wateronttrekking op de belangen der omgeving en omtrent de maatregelen, waardoor die gevolgen eventueel zouden kunnen worden ondervangen of althans beperkt.

## *Vergaderingen.*

De Commissie kwam in dit jaar tweemaal bijeen, nl. op 24 april en op 21 december, ter behandeling van enige op het gebied van de CoWaBo gebleven zaken, waaromtrent mondeling overleg gewenst was. In laatstgenoemde bijeenkomst werden de nieuw-benoemde leden Dr. Ir. Van den Berg en Ir. Van de Kerk als zodanig door de Voorzitter geïnstalleerd.

Overigens had het overleg met de leden over de verschillende uit te brengen adviezen uitsluitend plaats langs schriftelijke weg.

#### *Overdracht van lopende zaken.*

In het vorig Jaarverslag werd medegedeeld, dat onder de — als betreffende de openbare drinkwatervoorziening — aan de Commissie Grondwaterwet Waterleiding-bedrijven overgedragen zaken ook een 4-tal was, waarvoor bij de inwerkingtreding van de nieuwe wet (1 maart 1955) proefvergunningen ingevolge de Hinderwet bestonden, die nog niet door definitieve waren vervangen.

Van deze werden de aanvragen-*Heemskerk III, IV en V* (Provinciaal Waterleiding-bedrijf van Noord-Holland, proefvergunning tot 1 januari 1955) en *-Loosdrecht* (Stichting „De Drinkwaterleiding Noord-West-Utrecht”, proefvergunning tot 14 november 1955) inmiddels reeds op grond van nieuwe aanvragen ingevolge de Grondwaterwet Waterleidingbedrijven door de CoGroWa behandeld. De definitieve vergunningen werden door de Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid bij besluit van 21 maart 1956, resp. 28 september 1956 ingevolge de Grondwaterwet Waterleidingbedrijven verleend.

De aanvragen om definitieve vergunning voor de beide andere aldaar genoemde zaken, nl. *Vogelenzang I* (Gemeente Amsterdam, proefvergunning tot 24 maart 1959) en *Driehuis* (Gemeente Velsen, proefvergunning tot 2 december 1956), zullen te zijner tijd eveneens door de CoGroWa worden behandeld.

Van de voorts in het Jaarverslag over 1955 onder e t/m j vermelde zaken, waarop nog geen enkele vergunning was verleend, zijn ook voor *Epe* (Waterleiding-maatschappij Gelderland) en *Laren N.-H.* (Utrechtsche Waterleiding-maatschappij) de vergunningen na advisering door de CoGroWa reeds door de Minister verleend, nl. bij besluiten van 1 augustus, resp. 10 februari 1956. De aanvraag-*Eibergen* (Waterleiding-maatschappij Oostelijk Gelderland) was op het eind van het verslagjaar nog bij de CoGroWa in behandeling.

#### *Voortzetting van lopende zaken.*

Aangaande reeds vroeger in studie genomen objecten, die niet de openbare drinkwatervoorziening betreffen en derhalve tot het gebied van de CoWaBo blijven behoren, kan het volgende worden medegedeeld.

#### *Particuliere pompinstallaties in Kennemerland.*

In verband met het watergebrek, dat in vele tuinderijen langs de Oostelijke duinvoet in Kennemerland in jaren met gemiddelde en geringe regenval in voorjaar en zomer wordt ondervonden, zijn talrijke bedrijven aldaar voorzien van pompinstallaties voor de infiltratie van de tuingronden door middel van greppels of ondergrondse buisleidingen. Binnen een betrekkelijk klein gebied onder Heemskerk, Castricum en omgeving werken enkele honderdtallen van zulke pompen en bij de merendeels gevoelige en kostbare cultures, die hier worden aangetroffen, is een zodanige kunstmatige watervoorziening ter vermindering van al te grote bedrijfsrisico's feitelijk onmisbaar. Het voor deze infiltratie benodigde water wordt als regel door middel van pompen met een capaciteit van 20 à 30 m<sup>3</sup> per uur gewonnen uit het zg. „middenwater”, waaronder hier is te verstaan het aan hoge eisen van zuiverheid voldoende en daarom zowel door de tuinbouw als door de drinkwatervoorziening begeerde water in het zandpakket onder de in dit gedeelte op ongeveer 40 m beneden maaiveld voorkomende kleilaag en boven de onder een groot deel van deze streek op 80 à 100 m diepte aangetroffen moeilijk doorlatende laag, waarbeneden zich het min of meer verzoute „diepe” grondwater bevindt. Het nog steeds toenemende aantal van deze pompinstallaties, die op sommige punten dicht opeengehoopt zijn, veroorzaakt eens-

deels een aanmerkelijke onderlinge beïnvloeding, maar scheidt anderdeels op den duur het gevaar voor het optrekken van de zoutgrens van onder de laatstbedoelde wel aanzienlijke weerstand biedende, maar toch niet geheel afsluitende laag, wat een vermindering van de hoedanigheid van het middenwater zou betekenen, dat thans door zijn zuiverheid voor de drinkwatervoorziening en voor bepaalde procédés van de onder Velsen (IJmuiden) en Beverwijk gevestigde grote industrieën absoluut onmisbaar is.

Reeds jaren lang zijn plannen aanhangig voor een georganiseerde voorziening van de tuinbouw met oppervlaktewater; tot heden hebben deze echter nog geen vaste vorm aangenomen, al bestaat er uitzicht, dat thans binnen niet al te lange tijd, vermoedelijk in het kader van een ruilverkaveling, een oplossing in deze richting zal worden gevonden. In verband met deze plannen, alsook met de vordering van de werken tot aanvoer van rivierwater uit de Lek naar het duingebied ter vermeerdering van de voorraad middenwater, na voltooiing waarvan er des te meer aanleiding zal zijn dat middenwater te reserveren voor de instanties, welke die werken hebben bekostigd, meent de Commissie, dat de aan tuinders te verlenen vergunningen voor het gebruik van middenwater voor infiltratiedoeleinden althans ten noorden van het Noordzeekanaal slechts een tijdelijk karakter dienen te hebben. Een aantal op advies van de CoWaBo door de betrokken Gemeenten — in enkele gevallen in hoger beroep door de Kroon — verleende proefvergunningen van die aard ingevolge de Hinderwet liep tot 8 november 1956. Daar, zoals gezegd, momenteel nog geen andere mogelijkheid voor watervoorziening bestaat, zullen deze proefvergunningen dus binnenkort dienen te worden verlengd, voor zover zij althans niet in het licht van de zich waarschijnlijk binnenkort wel duidelijker aftekenende toekomstige situatie thans door definitieve concessies kunnen worden vervangen.

#### *Mariënduin.*

Bij besluit van 23 december 1953 was door Gedeputeerde Staten van Noord-Holland aan de Gemeente Amsterdam vergunning verleend voor het verhogen van de opbrengst van een 40-tal nabij de grens van het Waterschap *Mariënduin* gelegen putten in de waterwinplaats Leiduin van 10 tot 15 m<sup>3</sup> per uur per put. Ofschoon deze vergunning, als strekkende tot ontheffing van een bij een vroeger verleende concessie gestelde beperking, om juridische redenen een definitief karakter moest hebben, werd, aangezien de gevolgen toen nog niet volledig waren te overzien, op verzoek van Gedeputeerde Staten het reeds eerder door de Gemeente Amsterdam in overleg met de CoWaBo begonnen onderzoek naar de grondwaterstand in Mariënduin voortgezet, thans in verband met de vraag, of ook bij deze verhoogde wateronttrekking het door de Gemeente Amsterdam beheerde infiltratiesysteem in staat zou blijken in de percelen tussen de opgezette sloten een voldoende hoge grondwaterstand te onderhouden, zodat het niet nodig zou zijn later weer tot verlaging van het thans toegestane maximum over te gaan. Hoewel deze zaak feitelijk op het gebied van de CoGroWa kwam te liggen, werd zij om administratieve redenen ook verder nog door de CoWaBo behandeld. De peilwaarnemingen in de op verschillende percelen in Mariënduin gestelde peilbuizen werden door de Dienst van de Amsterdamse Waterleidingen geregeld aan de Commissie toegezonden en aanvankelijk door het Landbouwproefstation te Groningen, later, na de vorengenoemde reorganisatie, door het Cultuurconsulentschap te Haarlem bestudeerd. Dit onderzoek is thans, wat de Commissie betreft, afgesloten; zij hoopt binnenkort haar rapport daaromtrent aan Gedeputeerde Staten te kunnen indienen.

#### *Vogelenzang.*

Voor de exploitatie van 10 putten van de Amsterdamse Waterleidingen nabij de begrenzing van het Waterschap *Vogelenzang* is door Gedeputeerde Staten van Noord-

Holland een proefvergunning verleend, lopende tot 24 maart 1959 (*Vogelenzang I*). Dit voorlopig karakter van de concessie hield verband met de omstandigheid, dat bij het Waterschap vrees bestond, dat ook hier de bestaande inmalingsinstallatie voor het op peil houden van de sloten bij de aangevraagde wateronttrekking niet in staat zou blijken in de percelen een voldoende hoge grondwaterstand te onderhouden, welke vraag bij de gegeven geologische gesteldheid van de bodem ook door de Commissie niet onmiddellijk kon worden beantwoord.

Later werd door de Gemeente Amsterdam vergunning gevraagd voor de aanleg van nog 18 putten, gedeeltelijk gelegen in het noordwestelijk deel van het Waterschap (*Vogelenzang II*) en één reeks vormende met de 10 bovenbedoelde putten.

Het Gemeentebestuur van Bloemendaal, waaraan laatstbedoelde aanvraag gericht was, heeft, overeenkomstig het advies der Commissie, daarop eveneens een proefvergunning verleend tot 24 maart 1959.

In overleg met de CoWaBo werden door de Dienst van de Amsterdamse Waterleidingen op enkele plaatsen in *Vogelenzang* proefpercelen ingericht, waar door middel van een van sloot tot sloot gestelde rij peilbuizen onderzocht wordt in hoeverre het op peil houden der sloten in staat is ook in het midden der percelen een voldoende hoog grondwaterpeil te onderhouden; in het bijzonder wordt nagegaan in hoeverre de in verschillende delen van *Vogelenzang* op geringe diepte voorkomende veenlaag hierbij storend werkt, in die zin, dat misschien boven een dicht bij het oppervlak voorkomend veenlaagje een afzonderlijk regime bestaat, dat door de slootwaterstand — maar dan tevens door de wateronttrekking — weinig wordt beïnvloed.

De peilgegevens, die ondanks de aanzienlijke daaraan verbonden moeite en kosten op de meest volledige wijze door de Amsterdamse Waterleidingen werden verstrekt, worden op dezelfde wijze als boven bij Mariënduin beschreven bewerkt; de resultaten zullen van groot belang zijn voor de latere behandeling van de aanvragen om definitieve vergunning, waarbij alsdan het advies op het terrein van de Commissie Grondwaterwet Waterleidingbedrijven zal liggen.

#### *Waterwinning Van Gelder-Hoogovens.*

Aan de N.V. Koninklijke Papierfabrieken *Van Gelder Zonen* en aan de N.V. Koninklijke Nederlandsche *Hoogovens* en Staalfabrieken, welke beide industrieën een belangrijk gedeelte van haar bedrijfswater onttrekken aan een aantal putten, gelegen in een gebied, dat vroeger deel uitmaakte van het landgoed Tusschenwijk, was, ook al wegens de onzekerheid ten aanzien van de na de totstandkoming van de Lek-duinafvoer ten noorden van het Noordzeekanaal beschikbare hoeveelheid middenwater, door het Provinciaal Bestuur van Noord-Holland op advies der Commissie een proefvergunning verleend, voor beide industrieën lopende tot 12 september 1956.

Hoewel beide ondernemingen zullen delen in de thans binnenkort te verwezenlijken aanvoer van rivierwater en trouwens in het bijzonder door *Hoogovens* bij uitbreiding van de behoefte aan bedrijfswater reeds zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van uit nabijgelegen boezems aangevoerd oppervlaktewater of van het enigszins brakke grondwater op grotere diepte, zal ook in de toekomst de behoefte aan middenwater geenszins verdwijnen. Vooreerst moet een reserve-grondwaterwinning worden behouden met het oog op de — met grote waarschijnlijkheid te verwachten, zij het, naar gehoopt wordt, betrekkelijk korte — perioden, dat het rivierwater door te sterke verontreiniging voor het doel ongeschikt zal zijn, en voorts vereisen zowel bij de papierfabricage als bij de *Hoogovens* bepaalde onderdelen van het bedrijf water van zodanige zuiverheid, dat alleen het middenwater daarvoor in aanmerking kan komen.

Bij het eindigen van de bovengenoemde proefvergunning is door *Van Gelder Zonen* in overleg met de Commissie verlenging verzocht tot 1 januari 1959. Het is de bedoeling, dat vóór die tijd in overleg met het Rijksinstituut voor Drinkwatervoorziening

zal worden nagegaan tot welk bedrag het gebruik van middenwater na de inwerking-treding van de Lek-duinaanvoer zal kunnen worden verminderd, teneinde de tegen 1959 in te dienen aanvraag om definitieve vergunning daarop te kunnen baseren. De gevraagde verlenging werd door Gedeputeerde Staten bij besluit van 12 september 1956 verleend, alzo tot 1 januari 1959.

Ook door het *Hoogovenbedrijf* werd met het oog op het aflopen van de proefvergunning voor waterwinning op Tusschenwijk een nieuwe aanvraag ingediend bij Gedeputeerde Staten van Noord-Holland, welk college de zaak ter voorbereiding van de behandeling overdroeg aan het Gemeentebestuur van Velsen, hetwelk op zijn beurt het advies van de CoWaBo verzocht.

De situatie is in zoverre gunstiger geworden, dat een groot gedeelte van het terrein, vanwaar indertijd de voornaamste klachten kwamen, inmiddels door het Bedrijf is aangekocht, zodat die bezwaren thans vervallen zijn. Ook voor Hoogovens zal na het totstandkomen van de Lek-duinaanvoer het percentage te winnen middenwater kunnen worden verminderd, maar aan de andere kant wordt de waterbehoefte door de gestadige uitbreiding van deze industrie steeds groter, waarbij men voor belangrijke onderdelen van het bedrijf op gebruik van aan zo hoog mogelijke eisen voldoende water blijft aangewezen, zodat uiteindelijk voor de toekomst niet op een belangrijke vermindering van het kwantum te winnen middenwater zal mogen worden gerekend en dus de aanvraag om definitieve vergunning in hoofdzaak een verzoek tot bestendiging van de bestaande onttrekking dient te zijn. Op het eind van het verslagjaar was deze zaak nog in behandeling, aangezien het resultaat van de Hinderwetszitting nog niet aan de Commissie bekend was.

#### *Driehuis.*

Voor de uitbreiding van de waterwinning van de Gemeente Velsen door het bijboren van enige putten langs de spoorweg Haarlem-Uitgeest nabij *Driehuis* was door het Provinciaal Bestuur van Noord-Holland, overeenkomstig het advies der Commissie, een proefvergunning verleend, lopende tot 2 december 1956.

Overweging was daarbij o.a., dat bij enkele bloembollentelers in de omgeving bezorgdheid bestond voor het uitdrogen van de Broekbergersloot, die van belang is voor de infiltratie van een complex bollengrond in die omgeving. In overleg met de Commissie werd gedurende de proeftermijn het peil van de genoemde sloot geregeld nagegaan; de resultaten van de waarnemingen, die enige tijd moesten worden onderbroken in verband met de tunnelwerken, maar later weer zijn hervat, werden aan de Commissie toegezonden. De aanvraag om definitieve vergunning, die, zoals boven gezegd, volgens de Grondwaterwet Waterleidingbedrijven moet worden behandeld, werd even vóór het eind van het verslagjaar bij de CoGroWa ontvangen.

#### *Groenlo.*

In het vorig Jaarverslag werd medegedeeld, dat door verscheidene omwonende landbouwers verband gezocht werd tussen het inwerkingstellen van een nieuwe pompput van de N.V. Grolsche Bierbrouwerij „De Klok” te *Groenlo* en het verminderen van de opbrengst of zelfs geheel droogvallen van een aantal drinkwaterputten in de omgeving. Enige gegevens van de Commissie Onderzoek Landbouwwaterhuishouding Nederland (C.O.L.N.) leken ook in die richting te wijzen. De Commissie, door het Gemeentebestuur van Groenlo terzake van de Hinderwetsaanvraag om advies gevraagd, achtte een nader onderzoek nodig. Overeenkomstig haar advies was voor deze waterwinning, die voor het bedrijf van overwegend belang is, een proefvergunning verleend, lopende tot 9 november 1957, terwijl met medewerking van de Directie der Bierbrouwerij in opdracht van de Gemeente Groenlo door de Nederlandsche Heide-maatschappij een net van peilbuizen werd geplaatst volgens een door de Commissie ontworpen plan.

Voorts werd door de CoWaBo in overleg met het Gemeentebestuur en met de beide belanghebbende partijen aan de Gewestelijke Raad van het Landbouwschap te Arnhem verzocht een waarnemer aan te wijzen voor het tweemaal per maand peilen van de buizen, aan welk verzoek ook dadelijk is voldaan. De resultaten werden maandelijks aan de Commissie toegezonden en op grond van de eerste waarnemingen werd met de Directie der Bierbrouwerij overeengekomen in begin december 1956 een pomp-proef te houden onder toezicht van het Rijksinstituut voor Drinkwatervoorziening, teneinde te trachten de uitgebreidheid van de invloedssfeer van de wateronttrekking nader te bepalen. Het is de bedoeling in onderling overleg tot overeenstemming tussen de wederzijdse belanghebbenden te geraken, zodat zo mogelijk bij het eindigen van de proefvergunning geen moeilijkheden meer zullen worden ondervonden.

#### *Nieuwe in behandeling genomen zaken.*

##### *Markelo.*

In het begin van het jaar werd een klacht ontvangen van een landbouwer onder *Markelo* over droogvallen van zijn pomp en verdroging van zijn gewassen, wat door hem werd toegeschreven aan de wateronttrekking door een nabijgelegen industrie. Daar het in eerste instantie tot de taak van de Gemeentebesturen behoort, na te gaan of aan de bepalingen van de Hinderwet is voldaan en of er aanleiding bestaat aan een verleende vergunning nieuwe voorwaarden te verbinden, waarbij de CoWaBo alleen desgewenst adviserend kan optreden, werd aan adressant aangeraden zich, hetzij door tussenkomst van zijn Landbouworganisatie, hetzij rechtstreeks, eerst tot het betrokken Gemeentebestuur en daarna zo nodig tot de Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening te wenden, wat dan een opdracht aan de CoWaBo tot het instellen van een onderzoek ten gevolge zou kunnen hebben.

Enkele maanden later ontving de Commissie van de Overijsselsche Landbouwmaatschappij een verzoek om advies naar aanleiding van een schrijven van de Afdeling Goor van de Maatschappij, dat blijkbaar op dezelfde zaak betrekking had en waarin werd medegedeeld, dat de klachten een veel groter gebied, van wel 300 ha, betroffen. Aan genoemde Landbouwmaatschappij werd in dezelfde zin als boven-aangegeven geantwoord.

##### *Zeist.*

Het Gemeentebestuur van *Zeist* vroeg het oordeel der Commissie inzake een klacht van enige tuinders nabij de Koppelweg aldaar over in 1955 geleden schade door verdroging van hun gewassen, welke door hen werd toegeschreven aan werken ten behoeve van de uitbreiding van de Gemeentelijke rioolwaterzuiveringsinstallatie en waaromtrent door de Rijkstuinbouwvoorlichtingsdienst een taxatie was opgemaakt.

De Gemeente was van oordeel, dat de oogstvermindering althans ten dele aan de weersomstandigheden moest worden toegeschreven.

De Commissie gaf een beschouwing over enige meteorologische factoren, zoals die zich in 1955 hadden voorgedaan, en over het karakter der betrokken gronden; ten aanzien van het bedrag der schade meende zij zich echter uiteraard aan de schatting van de Rijkstuinbouwvoorlichtingsdienst te moeten refereren.

##### *Hooge- en Lage-Mierde.*

Aan het Gemeentebestuur van *Hooge- en Lage-Mierde* werd geadviseerd naar aanleiding van de aanvraag van een landbouwer aldaar om vergunning ingevolge de Hinderwet voor het inrichten van een beregeningsinstallatie voor zijn bedrijf; tegen de daarvoor nodige onttrekking van grondwater was bezwaar ingediend door enkele naburen, die verdroging van hun gewassen vreesden en wensten, dat aan de vergunning de voorwaarde zou worden verbonden, dat het water op geen geringere diepte dan 18 à 20 m onder maaiveld mocht worden gewonnen. De Commissie wees erop, dat zulk een beperking haar ondoelmatig voorkwam, vooreerst omdat er geen aanwijzingen waren voor de aanwezigheid van scheidende lagen, die bij winning op

de aangegeven diepte de invloed op het water in hogere grondlagen zouden verminderen, en voorts omdat het op grond van andere gegevens uit deze streek geenszins zeker was te achten, dat een voldoende waterwinning op die diepte mogelijk zou zijn. Ook achtte de Commissie het gevaar voor schade aan de omgeving niet groot, aangezien volgens de waarnemingen van de Commissie Onderzoek Landbouwwaterhuishouding Nederland het grondwater hier des zomers — behalve in zeer regenrijke jaren, wanneer de beregeningsinstallatie toch niet zou werken — zo diep ligt, dat het voor de cultuur niet van veel betekenis kan zijn. De vergunning is overeenkomstig het advies der Commissie door het Gemeentebestuur verleend.

#### *Heiloo.*

Het Gemeentebestuur van *Heiloo* vroeg de Commissie om advies aangaande een aan de in aanbouw zijnde Melkfabriek „Melco” verleende vergunning voor het winnen van bedrijfs- en koelwater op haar terrein aan de Kanaalweg, van welke wateronttrekking achteraf door enkele omwonenden schade werd gevreesd voor landerijen en particuliere watervoorzieningen.

In verband met de geologische gesteldheid daar ter plaatse en de betrekkelijk kleine capaciteit van de pompinstallatie der fabriek achtte de Commissie het gevaar voor landerijen niet groot. Ten aanzien van de pompinrichting voor infiltratie van het aangrenzende grasland gaf de Commissie in overweging, indien dit nodig mocht blijken, met de fabriek een regeling te treffen, waarbij het in vrij zuivere toestand geloosde koelwater gescheiden zou worden gehouden van het meer verontreinigde afvalwater en het eerste desverlangd zou kunnen worden aangewend voor de infiltratie van het grasland, hetgeen in dit stadium van de bouw nog wel mogelijk was en waartoe de Directie der fabriek zich in beginsel wel bereid verklaarde.

#### *Castricum.*

- a. Overeenkomstig het advies der Commissie verleende het Gemeentebestuur van *Castricum* vergunning aan een tuinder aldaar voor het bouwen van een pomp voor infiltratie van bloembollengronden, welke installatie op aanwijzing van de Rijks-tuinbouwvoorlichtingsdienst gesticht werd op een gunstiger gelegen punt, ter vervanging van een buiten gebruik gestelde vorige inrichting van die aard. Deze waterwinning was als onmisbaar onderdeel van de modernisering van dit zeer intensieve bedrijf te beschouwen.
- b. Voorts verzocht hetzelfde Gemeentebestuur het oordeel der Commissie omtrent de verlenging van de op 1 december 1955 verlopen 5-jarige proefvergunning voor de infiltratie van een complex tuingrond, eveneens gelegen onder *Castricum*. De Commissie wees erop, dat bij haar vroeger advies om de vergunning slechts voor een proeftijd te verlenen overwogen was, dat er — zoals hierboven bij het over de particuliere pompinstallaties in Kennemerland vermelde reeds is uiteengezet — naar haar oordeel naar gestreefd dient te worden, dat de voorziening van de tuinbouw uiteindelijk zoveel mogelijk op het oppervlaktewater zal worden gericht; een uitbreiding van het aantal definitieve vergunningen voor het gebruik van grondwater voor tuinderijen zou in de toekomst de geneigdheid tot toetreding tot een georganiseerde voorziening met oppervlaktewater ongetwijfeld verminderen. Aangezien laatstbedoelde mogelijkheid langer op zich laat wachten dan indertijd was te voorzien, bestaat er voor de tuinders inmiddels nog geen andere weg dan het gebruik van grondwater om de voor een goede bedrijfsvoering noodzakelijke watervoorziening tot stand te brengen. Onder deze omstandigheden adviseerde de Commissie de proefvergunning met de maximale termijn van 5 jaar te verlengen; mochten zich binnen die tijd toch nog andere mogelijkheden openen, dan zouden altijd nog krachtens art. 26 van de Hinderwet nieuwe voorwaarden kunnen worden gesteld. Overeenkomstig dit advies werd de vergunning door het Gemeentebestuur van *Castricum* verlengd tot 1 december 1960.



*Beverwijk.*

Ook de Gemeente *Beverwijk* wendde zich tot de Commissie naar aanleiding van de aanvraag van een tuinder aldaar om vergunning voor de oprichting van een pompinstallatie voor het infiltreren van zijn tuin nabij de weg naar De Kaag. Dit bedrijf is gelegen temidden van andere tuinderijen, waarvan de meeste eveneens van infiltratiepompen zijn voorzien. Vermoedelijk zullen deze laatste, die binnen een betrekkelijk klein gebied zijn geconcentreerd, wel enigszins door de nieuwe installatie worden beïnvloed, maar anderzijds zal daardoor de zijdelingse afvloeiing uit de reeds sedert langer geïnfilterde tuinen worden verminderd.

Om dezelfde reden als boven adviseerde de Commissie voor dit geval een proefvergunning te verlenen voor 5 jaar. Overeenkomstig dit advies werd de vergunning door het Gemeentebestuur van *Beverwijk* verleend tot 24 oktober 1961.

*Dordrecht.*

De Directie van Openbare Werken en Volkshuisvesting van *Dordrecht* verzocht het advies der Commissie naar aanleiding van de Hinderwetsaanvraag van de chemische industrie „Chefaro” voor het inrichten van enige werken, waaronder het aanleggen van 4 nieuwe pompputten op haar fabrieksterrein aan de rand van de stad. Met het oog op de verwachting, dat de in de omgeving nog overgebleven cultuurgronden weldra ook voor bouwterrein zullen worden bestemd, achtte de Commissie de agrarische belangen hier niet groot; de wateronttrekking is trouwens niet zeer aanzienlijk. Daar echter de Hinderwetszitting op het eind van het verslagjaar nog niet had plaats gehad, kon deze zaak nog niet geheel worden afgedaan.

*Arnhem.*

Het Gemeentebestuur van *Arnhem* wendde zich tot de Commissie naar aanleiding van de aanvraag van de N.V. Algemene Kunstzijde-Unie (A.K.U.) om vergunning voor het aanleggen van enige pompputten op haar fabrieksterrein aan de Dr. C. Lelyweg, waartegen bezwaar was gemaakt door de N.V. Hollandsche Metallurgische Bedrijven (H.M.B.) wegens vrees voor benadeling van haar eigen waterwinning. Daar het bezwaar de Commissie in verband met de inrichting van de pompen van de H.M.B. niet geheel ongegrond voorkwam, adviseerde zij met het oog op de geringe mogelijkheden, die de Hinderwet biedt ten aanzien van het coördineren van de wederzijdse belangen, aan de beide Directies bij onderling overleg een regeling te treffen omtrent de door de H.M.B. aan te brengen voorzieningen.

Aan de Gemeente *Arnhem* werd door de Commissie in overweging gegeven de beslissing op deze aanvraag nog tot zolang aan te houden.

Van de Directie der A.K.U. werd bericht ontvangen, dat harerzijds met het voorgestelde overleg werd ingestemd.

*Velsen.*

Voorts ontving de Commissie een verzoek om advies van het Gemeentebestuur van *Velsen* betreffende een 3-tal tot Gedeputeerde Staten van Noord-Holland gerichte en aan de Gemeente ter voorbereiding van de behandeling doorgezonden verzoeken om vergunning, nl.:

- a. Een aanvraag van de Gemeente *Velsen* zelf betreffende het inrichten van een pompinstallatie aan de Hagelingerweg voor de infiltratie van naastgelegen bloembollengronden, zulks ter compensatie van door de gebruikers daarvan geleden

nadelen als gevolg van door de Gemeente uitgevoerde werken. Tegen de aanvraag voor deze installatie, alzo voornamelijk dienende ten voordele van eventueel benadeelde gronden, waren bij de reeds gehouden Hinderwetszitting geen bezwaren ingediend.

- b. Een aanvraag van de N.V. Koninklijke Nederlandsche *Hoogovens* en Staalfabrieken om vergunning tot winning van diep grondwater op haar terrein. Met deze plannen tot het — ondanks de daaraan verbonden nadelen — gebruiken van het min of meer brakke diepe water, waar dit met het oog op de bestemming slechts enigszins toelaatbaar is, wordt dus geheel tegemoetgekomen aan het hierboven (zie onder Van Gelder-Hoogovens) aangehaalde beginsel om zoveel mogelijk op het voor sommige doeleinden onvervangbare middenwater te besparen. Hoewel ook de onttrekking van dit diepe water, wanneer het in onbeperkte mate zou plaats hebben, op den duur evenmin zonder bezwaren zou zijn, lijkt dit toch ook naar het oordeel der Commissie in dit ten aanzien van de waterhuishouding zo kwetsbare gebied voorlopig althans de beste oplossing.
- c. Een andere aanvraag van *Hoogovens*, nl. om vergunning voor waterwinning op de smalle landstrook tussen het Binnenspuikanaal en de Westelijke Rijksbinnenhaven, waartoe door de Rijkswaterstaat reeds vroeger concessie was verleend, waarvan echter tot heden nog geen gebruik was gemaakt.
- d. Ten slotte vroeg de Gemeente *Velsen* nog het advies van de Commissie betreffende een aanvraag, waaromtrent de Gemeente zelf de beslissing had te nemen, nl. inzake de oprichting van een bevoeiings- en beregeningsinstallatie ten behoeve van een tuin in het landgoed „Waterland”.

De onder b, c en d genoemde zaken waren, in afwachting van de resultaten der desbetreffende Hinderwetszittingen, op het eind van het verslagjaar nog in behandeling.